

TILAK MAHARASHTRAVIDYAPEETH, PUNE

M.A. YOGA

EXAMINATION : DECEMBER-2023

FIRST SEMESTER

Sub. : Basics of Ayurveda - I (104)

Date: 09/12/2023

Total marks: 60

Time: 10.00 am to 12.30 pm

Instructions:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q. 1. Multiple choice questions.

(10)

1. Kapha is mala of _____ Dhatu.
a) Rasa
b) Rakta
c) Mamsa
d) Meda
2. Oja is derived from _____ Dhatu.
a) Meda
b) Asthi
c) Majja
d) Shukra
3. Pakvashaya is sthan of _____.
a) Purishvaha Strotas
b) Vata
c) both a & b
d) Mamsa Dhatu
4. Kledavidhruti is function of _____ mala.
a) Purish
b) Mutra
c) Sweda
d) none
5. _____ is not the type of Pitta Dosha.
a) Sadhak
b) Tarpak
c) Bhrajak
d) Ranjak
6. Sheeta Guna is present in _____ Dosha.
a) Vata
b) Pitta
c) Kapha
d) both a & b
7. There are total _____ number of Dhatus.
a) 5
b) 6
c) 7
d) 3
8. Pachan (Digestion) is a function of _____.
a) Ranjak Pitta
b) Pachak Pitta
c) Saman Vayu
d) both b& c
9. _____ is a sthan of Apan Vayu.
a) Ura (Chest)
b) Kanth (Throat)
c) Basti (Bladder)
d) Nabhi (Umbilicus)

10. Jivha (Tongue) is having _____ mahabhuta predominant.

- a) Pruthvi
b) Jala
c) Teja
d) Vayu

Q. 2. Write the answers in short (Any Four) (20)

- 1) Meda Dhatu
- 2) Types of Pitta Dosha
- 3) Functions of Kapha Dosha according to their types
- 4) Shukra Dhatu
- 5) Raktavaha strotas
- 6) Purish mala

Q. 3. Write the answers in brief (any two) (30)

- 1) Explain Vata Dosha in detail with its importance in health.
- 2) Explain Samanya Vishesh Siddhant in detail.
- 3) Explain Panchabhutik Siddhant in detail.

मराठी रूपांतर

सूचना : १. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
२. उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

प्र.१. योग्य पर्याय निवडा. (१०)

१. कफ हा धातुचा मल आहे.
अ) रस
ब) रक्त
क) मांस
ड) मेद
२. ओजाची निर्मिती पासून होते.
अ) मेद
ब) अस्थि
क) मज्जा
ड) शुक्र
३. पक्वाशय हे चे स्थान आहे.
अ) पुरीषवह स्रोतस
ब) वात
क) अ व ब दोन्ही
ड) मांस धातु
४. क्लेदविधृति हे कार्य मलाचे आहे.
अ) पुरीष
ब) मुत्र
क) स्वेद
ड) यांपैकी नाही
५. हा पित्त दोषाचा प्रकार नाही.
अ) साधक
ब) तर्पक
क) भ्राजक
ड) रंजक
६. दोषाचा गुण हा 'शीत' आहे.

- अ) वात
क) कफ
- ब) पित्त
ड) अ व ब दोन्ही
७. एकुण धातु आहेत.
अ) ५
क) ७
- ब) ६
ड) ३
८. अन्नपचन हे चे कर्म आहे.
अ) रंजक पित्त
क) समान वायु
- ब) पाचक पित्त
ड) ब व क दोन्ही
९. हे अपान वायुचे स्थान आहे.
अ) उर (छाती)
क) बस्ति(मूत्राशय)
- ब) कंठ
ड) नाभी
१०. 'जिह्वा' महाभूताचे आधिक्य आहे.
अ) पृथ्वी
क) तेज
- ब) जल
ड) वायु

प्र.२. टीपा लिहा (कोणतेही चार)

(२०)

- १) मेद धातु
- २) पित्त दोषाचे प्रकार
- ३) कफ दोषाच्या प्रकारानुसार त्याचे कर्म लिहा.
- ४) शुक्र धातु
- ५) रक्तवह स्रोतस
- ६) पुरीष मल

प्र.३. यापैकी कोणतेही दोन लिहा.

(३०)

- १) वात दोषाचे विस्तृतपणे वर्णन करा व त्याचे आरोग्य विषयक महत्त्व लिहा.
- २) 'सामान्य विशेष सिद्धांत' वर्णन करा.
- ३) 'पांचभौतिक सिद्धांत' वर्णन करा.